

14.7.2022

Forststyrelsen

PB 94
01301 VANDA

kirjaamo@metsa.fi

Fiskodlingsanläggning, Gustavs

KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE OM PROGRAMMET FÖR MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING

1. PROJEKTINFORMATION

Projektansvarig

Statens affärsverk Forststyrelsen ansvarar för projektet. Den projektansvariges kontaktperson är planläggningsingenjör Jani Viisanen.

Projektets miljökonsekvensbedömningsprogram har utarbetats av Ramboll Finland Oy som konsultuppdrag. Kontaktperson är ledande sakkunnig Sanna Sopanen.

Kontaktmyndighet

Kontaktmyndighet för projektet är Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland, ansvarsområdet miljö och naturresurser (i fortsättningen NTM-centralens ansvarsområde Y). Asta Asikainen är kontaktmyndighetens ansvarsperson.

Den projektansvariges beskrivning av projektet och dess alternativ

Projektet som bedöms i MKB-förfarandet är ett fiskodlingsprojekt (Gustavs fiskodlingsanläggning) på västra sidan av Enskär i Gustavs kommun på öppet hav. Projektet planeras för fortsatt odling av fiskar i produktionsfasen. Projektområdet ligger i Bottniska viken, på öppet hav i Bottenhavets södra del, nära Ålands territorialvatten. Projektområdet är en allmän vattenförekomst som förvaltas av Forststyrelsen.

Projektet är en del av Forststyrelsens, Finlands miljöcentralers och Naturresursinstitutets forsknings- och utvecklingsprojekt Kalavaltio, vars syfte är att hitta områden i statens vattenförekomster som lämpar sig för

fiskodling. Syftet med projektet Kalavaltio är att öka den inhemska fiskproduktionen och utnyttja statens havsområden för livsmedelsproduktion. Områden som eventuellt lämpar sig för fiskodlingsanläggningar, såsom havsområdet väster om Enskär i Gustavs, har preliminärt identifierats som lämpliga för fiskodling genom FINFARMGIS-analys. Efter MKB-förfarandet och det miljötillstånd som Regionförvaltningsverket i Södra Finland beviljat fiskodlingsanläggningen är avsikten enligt den projektansvariges förslag att konkurrensutsätta projektet, så den egentliga fiskodlingsanläggningens verksamhet i fortsättningen är en privat aktör.

För MKB-förfarandet har man i Gustavs fiskodlingsanläggningsprojekt skapat två huvudalternativ med olika läge: Alternativ ALT1 till norr och alternativ ALT2 till söder. Båda alternativen ligger väster om Enskär och båda fiskodlingsområdena har en areal på cirka 1 km² och i båda dessa kan det finnas 5-15 nätbassänger. Nätbassängernas sammanlagda storlek är högst 150 m x 400 m (6 ha) och djupet högst 25 m. Alternativ ALT3 beskriver en situation där både den norra och den södra fiskodlingsanläggningen är i bruk.

Projektets underalternativ beskriver den årliga uppskattningen av fiskproduktionens tillväxt (ton/år). Varje huvudalternativ har två underalternativ.

Utöver projekialternativen presenteras alternativet ALT 0 som beskriver ett alternativ där projektet inte genomförs. Totalt finns det sju olika projekialternativ. (tabell 1).

Tabell 1: Alternativen för fiskodlingsanläggningar som bedöms i MKB-förfarandet.

Alternativ	Plats	Underalternativ	Uppskattning av fiskens tillväxt (t/a)
ALT1	norr	a	498
		b	926
ALT2	söder	a	498
		b	926
Alt 3	norr + söder	a	498 + 498
		b	926 + 926
ALT 0	projektet genomförs inte		

2. ANHÄNGIGGÖRANDE AV MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNINGEN

Forststyrelsen har den 16.5.2022 anhängiggjort förfarandet för miljökonsekvensbedömning (nedan bedömningsförfarandet) genom att lämna in ett program för miljökonsekvensbedömning (nedan bedömningsprogrammet) till Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland (nedan NTM-centralen) för det planerade fiskodlingsanläggningsprojektet i Gustavs.

Behovet av bedömningsförfarande för projektet bestäms enligt punkt 1d i bilaga 1 till lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (nedan MKB-lagen): fiskodlingar i havsområden där fiskbeståndet ökar med minst 1 000 000 kilogram per år.

3. FÖRHANDSÖVERLÄGGNING

Kontaktmyndigheten ordnade en förhandsöverläggning den 2.3.2022 för att främja bland annat hanteringen av de bedömnings-, planerings- och tillståndsförfaranden som projektet kräver samt informationsutbytet mellan den projektansvarige och myndigheterna.

4. INFORMATION OCH HÖRANDE I ANKNYTNING TILL BEDÖMNINGSPROGRAMMET

Kontaktmyndigheten informerade om bedömningsprogrammet och dess framläggande samt om möjligheten att framföra synpunkter och utlåtanden genom en offentlig kungörelse 19.5-20.6.2022. Projektets bedömningsprogram, kungörelse om programmet samt begäran om utlåtande har lagts fram på både finska och svenska. Kungörelsen publicerades på webbplatsen för NTM-centralen i Egentliga Finland www.ely-keskus.fi/kuulutusset och på miljöförvaltningens webbplats www.ymparisto.fi/kalankasvatuslaitosKustaviYVA.

Ett meddelande om kungörelsen har skickats den 17.5.2022 till Gustavs och Brändö kommuner samt Nystads stad för publicering på deras webbplatser. Dessutom har kungörelsen om bedömningsprogrammet och dess framläggande samt möjligheten att framföra synpunkter och utlåtanden tillkännagetts med annonser i tidningarna Turun Sanomat, Uudenkaupungin Sanomat och Ålandtidningen den 19.5.2022.

Under tiden för hörande har man även kunnat bekanta sig med bedömningsprogrammet och kungörelsen om det i pappersform. Man har kunnat bekanta sig med det finskspråkiga materialet i Gustavs kommunkansli, Keskustie 7, i Gustavs och Nystads servicepunkt Passi, Rauhankatu 10, Nystad och det svenskspråkiga materialet i Brändö kommunbibliotek Brändöby, Brändö.

En offentlig tillställning om bedömningsprogrammet ordnades 23.5.2022 kl. 18:00 - 20:00 i möteslokalen Maininki i Gustavs kommun, Keskuskuja 1, Gustavs. Utöver kontaktmyndigheten och den projektansvariges representanter deltog cirka 25 personer i den offentliga tillställningen. Under den offentliga tillställningen diskuterades bland annat vattnets ekologiska status i Gustavs havsområde, ökningen

av antalet olika fiskodlingar och deras sammantagna konsekvenser för havets vattenekologi samt användningen av havsområdet för rekreation och yrkesfiske.

5. UTLÅTANDEN OCH SYNPUNKTER OM UTVÄRDERINGSPROGRAMMET

Kontaktmyndigheten bad kommunerna Gustavs och Brändö inom projektets influensområde samt Nystads stad om utlåtanden om bedömningsprogrammet. Utlåtanden begärdes dessutom av Egentliga Finlands förbund, Ålands landskapsförbund, Transport- och kommunikationsverket (Traficom), Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Sydvästra Finlands skogscentral, Sydvästra Finlands vattenskyddsförening, Livsmedelsverket, Forststyrelsens Naturtjänster, Finlands miljöcentral, Säkerhets- och kemikalieverket (TUKES), Försvarsmaktens logistikverk, Egentliga Finlands regionala räddningsverk, fiskerihushållning vid NTM-centralen i Egentliga Finland, Egentliga Finlands naturskyddsdistrikt, Regionalt ansvarsmuseum för Egentliga Finland och Trafikledsverket.

Kontaktmyndigheten fick in sammanlagt sju (7) utlåtanden och nio (9) synpunkter om bedömningsprogrammet.

Nedan presenteras kontaktmyndighetens syn på det centrala innehållet i responsen. Utlåtandena och synpunkterna finns i sin helhet på adressen http://www.ymparisto.fi/sv-FI/Arendehantering_tillstand_och_miljokonsekvensbedomning/Miljokonsekvensbedomning/MKBprojekt/Nord_Stream_2_AG_Nord_Stream_2_Nyland. Från de utlåtanden och synpunkter som publicerats på webbplatsen har de uppgifter som betraktas som personuppgifter avlägsnats.

Sammandrag av utlåtandena

Tukes

Tukes har ingen ståndpunkt om frågan.

Transport- och kommunikationsverket, Traficom

Traficom har ingen ståndpunkt om frågan.

Finlands naturskyddsförbund Egentliga Finlands distrikt

Om Vattenbruksstrategin 2030 förverkligas skulle fiskodlingsproduktionen öka med 1,67 gånger (15 milj. kg → 25 milj. kg) jämfört med nuvarande. Fosforutsläppen från fiskodlingen i Finland skulle då stiga från 62 ton per år till 103 ton. En ökning av fosformängden med 41 t/år skulle vara en ökning av den nuvarande fosforbelastningen på Östersjön från Finland. Fosforutsläppen från fiskodling skulle vara 103 t och 80 % av fosforutsläppen från industrin.

Vid MKB-förfarandet ska fiskodlingens betydelse för beskrivningen av fosforbelastningen i havet läggas till denna granskning för att få fram storleksklassen.

En del av näringsämnena är i löslig form och en del är bundna till fasta partiklar, vilket beaktas i FICOS-modelleringen; i modelleringen av näringsämnen som fiskarna utsöndrar, 35 % fosfor och 90 % kväve, bedöms vara i löslig form och vara direkt tillgängliga för primärproduktion (växtplankton och vattenvegetation).

Vid beräkningen av näringsutsläppen används de genomsnittliga näringsvärden som odlingsfodret innehåller, genomsnittliga fodereffektivitetsparametrar samt identifierade konstanter. Utifrån dessa värden har man beräknat den genomsnittliga totala belastningen av kväve och fosfor på årsnivå för varje genomförandealternativ. Målet med projektet är att ansöka om ett flexibelt belastningstillstånd för fiskodlingsverksamheten, där belastningen kan variera från år till år, men den totala belastningen jämnas ut under en tidsperiod på fem år. Konsekvensbedömningen görs så att en ökning på 20 % görs i de genomsnittliga årliga belastningarna i underalternativ b.

För produktionen innebär detta $926 \text{ t/år} = 3,8 \text{ tP/år}$, $926 \text{ t/år} = 4,1 \text{ kgP/t fisk}$ och $45,3 \text{ tN/år}$, $926 \text{ t/år} = 48,9 \text{ kgN/t fisk}$. De ovan presenterade belastningskalkylerna är väsentliga vid bedömningen av resultatens tillförlitlighet och kompetens. I MKB-beskrivningen ska det anges vilka källor och uppgifter de tal som använts för beräkningarna grundar sig på. När anläggningens belastning är så stor ska även kalkylernas tillförlitlighetsgränser anges.

Projektets lägesalternativ ligger i en vattenförekomst på öppet hav i Nystad, som representerar ytvattentypen av Bottenhavets yttre kustvatten. Det sydligare placeringsalternativet ligger ganska nära gränsen mellan Ålands territorialvatten och vattenförekomsten Norra Delet. Näringsbelastningen som hamnar i havsområdet hamnar till en början i Bottenhavet, där eutrofiering har observerats under de senaste årtiondena.

Den totala kvävebelastningen i vattenförekomsten på öppet hav i Nystad är cirka 393 t/a. Cirka 64 % av belastningen kommer från markområden och 35 % från luftnedfall. Punktbelastningen är 1 %. Den totala fosforbelastningen är cirka 19,4 t/a och 59 % av den följer med nedfallet från luften och cirka 39 % från markområden. Punktbelastningen av fosfor utgör cirka 2 %. På grund av de goda syreförhållandena uppstår ingen intern belastning i det öppna havet i Nystad enligt FICOS-modellen.

Fiskodlingen skulle alltså öka den totala belastningen av vattenförekomsten på öppet hav i Nystad: fosfor $4,1/19,4 = 21,1 \%$ och kväve $45,3/393 = 11,5 \%$. Detta är ett mycket stort tillägg från en tillståndssökande och ska nämnas i MKB-beskrivningen. Som jämförelse fosforutsläppen år 2021 från reningsverket i Åboregionen 4,0

t/år. Reningsverket behandlar avloppsvatten från cirka 300 000 invånare samt industrin som leder sitt avloppsvatten till avloppsnätet i området. Informationen hjälper till att gestalta storleken på fosforutsläppen från fiskodlingen vid Enskär.

Finland har förbundit sig till vattenskyddsmålen enligt olika program för att förbättra vattnens status samt till strategier och planer för matproduktion, som anses vara viktiga för projektet. Europeiska gemenskapen har också instruerat medlemsstaterna att utarbeta nationella havsområdesplaner med vattenbruk som ett av verksamhetsområdena. Fiskodling nämns i vattenförvaltningsplanen för Kumo älv-Skärgårdshavet-Bottenhavets vattenförvaltningsområde 2022-2027 som en belastning som påverkar ytvattnens status (Westberg m.fl. 2021). Som grundläggande åtgärder har föreslagits bl.a. en bedömning av behovet av att effektivisera vattenskyddet vid anläggningar för nätbassängsodling i samband med översynen av miljötillstånden, och som styrmedel bl.a. uppdatering av planen för lokaliseringsstyrning och främjande av ibruktagandet av planen, utveckling av teknik för öppet hav som lämpar sig för förhållandena vid Finlands kust samt utveckling av odlingsfoder och utfodringstekniker. I åtgärdsprogrammet för vattenvården i Egentliga Finland och Satakunta 2022-2027 konstateras att fiskodlingens andel av näringsbelastningen i hela åtgärdsprogramområdet är liten, men att belastningen lokalt är betydande i vissa vattenförekomster (Kipinä-Salokannel & Mäkinen 2021).

Den kemiska statusen i alla ytvatten i Finland har under den tredje planeringsperioden bedömts vara sämre än god på grund av att miljökvalitetsnormen för polybromerade difenyletrar har skärpts. För övriga ämnen är den kemiska statusen god i båda vattenförekomsterna. Statusen för vattenförekomsten Nystads öppna hav har bedömts ha försämrats från god till måttlig jämfört med föregående planeringsperiod för vattenvården. Försämringen beror på halten klorofyll a och växtplanktonbiomassan. Dessutom har halterna av fosfor och kväve måttlig status. Näringshalterna i vattenförekomsten utsätts i huvudsak för tryck från diffus belastning till följd av belastning från andra havsområden. Statusen för vattenförekomsten Norra Delet har bedömts vara måttlig under den andra och tredje planeringsperioden för vattenvården.

Naturresursinstitutet följer kontinuerligt utvecklingen av fiskodlingsmetoderna samt de bästa tekniker som utvecklas på olika håll i världen och som kan utnyttjas i den finländska fiskodlingen. Naturskyddsdistriktet betonar att lokaliseringsstyrningen inte minskar belastningen på Östersjön! I MKB-programmet nämns inte ett enda ord om rening av avloppsvatten som uppkommer, även om avloppsvattnet från Enskärs anläggningar består av fiskavföring samt oätet foder och foder som lösts upp i havet. Nu beskrivs det inte i bedömningsprogrammet hur det är meningen att avloppsvattnet från anläggningen eller anläggningarna ska renas. För alla som leder

avloppsvatten till havet eller någon annan vattenförekomst ställs alltid ett reningskrav i tillståndet. Kravet är oftast 90–95 % som fosforrening. Till programmet bör fogas en beskrivning av hur avloppsvattnet från Enskärs anläggningar kommer att renas och vilka alternativ som har granskats. Samtidigt ska man också beskriva hur avloppsvattnets mängd och kvalitet kontrolleras som en del av uppföljningen av miljökonsekvenserna.

Denna beskrivning av helhetssituationen och målen för planen samt användningen av reella styrmedel, rekommendationer och bestämmelser ska beskrivas (t.ex. hur bindande användningen av Östersjöfoder är) och beaktas omfattande i MKB-utredningen. Målet för Finlands havsförvaltningsplan är att uppnå god status i havet och uppnåendet av en god status med nuvarande åtgärder och förändringar i förhållandena håller på att dra ut på tiden, längre än de målsatta åren. Naturskyddsdistriktet påminner om det färska Skärgårdshavsprogrammet, vars mål är ett långsiktigt arbete för att förbättra Skärgårdshavets tillstånd, även om huvudvikten i själva programmet ligger på näringsbeslut inom jordbruket. För att förbättra Östersjöns tillstånd behövs fortfarande samarbete mellan alla sektorer. I programmet har man redan betonat målen och ramvillkoren för utsläpp i EU:s ramdirektiv för vatten, ramdirektivet för marin strategi och havsplanering samt HELCOMs program för skydd av Östersjön. Vi påminner också om beaktandet av andra miljökonsekvenser än de som är direkt anslutna till den egentliga fiskodlingen, såsom ökningen av trafik.

Staben för försvarsmaktens logistikverk

Fiskodlingen är belägen på ett allmänt vattenområde väster om Enskär i Gustavs kommun. I kapitlet Militära områden i MKB-programmet behandlas placeringen av Försvarsmaktens skjutområde i förhållande till den planerade fiskodlingsanläggningen. Senare har projektets konsekvenser för militärområdet behandlats.

Försvarsmakten föreslår att man i miljökonsekvensbedömningen behandlar projektets konsekvenser för försvarsmaktens verksamhet i stället för ovan nämnda "militärområde". Rubrikerna i kapitlen 6.7.5 och 7.9.5 ska på motsvarande sätt vara "Försvarsmaktens verksamhet".

För planeringen av projektet och konsekvensbedömningen framhåller Försvarsmakten att skjutningarna på Enskärs skjutområde orsakar buller i närmiljön och tryckeffekter under vatten.

Försvarsmakten påminner om att systematisk sjömätning och undersökning av havsbottenens sammansättning är tillståndspliktiga i enlighet med 12 § i territorialövervakningslagen. Huvudstaben agerar som tillståndsmyndighet.

Egentliga Finlands förbund

Markanvändningssektionen beslutar att i sitt utlåtande konstatera att programmet för bedömning av miljökonsekvenserna av en fiskodlingsanläggning som planerats väster om Enskär i Gustavs är täckande och omfattande och att centrala frågor med tanke på tillståndsprocessen ska utredas i programmet.

De planerade fiskodlingsanläggningarna ligger i ett område som i etappplansplanen för Egentliga Finlands naturvärden och - tillgångar har anvisats som utvecklingszon för vattenbruket. Likaså har områdena i fråga i Finlands havsplan betecknats som ett potentiellt område med tanke på fortsatt odling av fisk.

Utlåtande av Ålands landskapsregering

Allmänt

Det alternativ som undersöks i MKB-förfarandet, *Söder* ligger nära Ålands territorialvatten och vattenförekomsten Norra Delet (vf 39), vars ekologiska status har klassificerats som *måttlig* (material om vattenkvaliteten 2012–2018). Behovet av att minska näringshalterna i ytvattnet i vattenförekomsten har bedömts vara 0,4 % för totalkväve och 8,2 % för totalfosfor. Således ska förbudet mot försämring och kraven på förbättring av EU:s ramdirektiv för vatten (VPD) beaktas i MKB-förfarandet.

Landskapsgränserna och de gränsöverskridande konsekvenserna och uppnåendet av målen ska beaktas i MKB-bedömningen. EU:s medlemsstater ska beakta de befintliga miljömålen på nationell nivå. De nationella miljömålen ska vara kompatibla med varandra och gränsöverskridande konsekvenser ska i mån av möjlighet beaktas (artikel 10 i havsdirektivet). Enligt artikel 5.2 och artikel 6 i havsdirektivet ska EU-medlemsstater som har ett gemensamt hav eller delområde samarbeta för att uppnå målen i direktivet.

Åland ska uppnå de mål som ställts upp i VPD före år 2027. För detta ändamål har man med landskapsregeringens modellering beräknat målvärden för minskning av näringsbelastningen. Av bilagan till utlåtandet framgår att näringsbelastningen från andra vattenförekomster enligt modellberäkningen har en ganska stor inverkan på Norra Delets ekologiska status.

Landskapsstyrelsen konstaterar i sitt utlåtande att VPD inte skulle erbjuda möjlighet till ökad eller flexibel produktion och näringsbelastning om vattendragets ekologiska status är sämre än god. Av en färsk dom av Europeiska unionens domstol (maj 2022) framgår att även om projektet endast skulle orsaka en tillfällig försämring av statuset, kan det beviljas tillstånd endast om villkoren i artikel 4 punkt 7 i ramdirektivet för vatten uppfylls.

I Finlands nationella plan för lokaliseringsstyrning av vattenbruket har kravet varit att ny produktion endast styrs till havsområden med minst god ekologisk status. Om vattenförekomstens ekologiska status endast är måttlig, kan alla försämringar av kvalitetsfaktorerna i den ekologiska klassificeringen äventyra uppnåendet av en god status.

Bedömningsprogrammets hänvisningar till modeller som används på Åland

På Åland används, enligt utlåtandet, SMHI:s (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut) Å-HYPE (avrinningsområde) och kustvattenmodell, som tillsammans kallas *vattenwebb*. Med

kustvattenmodellen kan man också beräkna den s.k. nettobakgrundsbelastningen från andra vattenförekomster.

Utlåtandets upphovsman vill påpeka att man i bedömningsprogrammet bättre borde beskriva vilka skillnader och fördelar användningen av FICOS-modellen och *vattenwebb*-modelleringen har. Enligt utlåtandet innehåller HYPE-modellen också bakgrundsbelastning och intern belastning av sjöarna och till dessa delar borde informationen om bedömningen korrigeras. Här framträder särskilt beräkningen av den s.k. nettobakgrundsbelastningen, vars resultat presenteras i bilaga 1. Med *vattenwebb*-modelleringen på Åland har man kunnat beräkna målen för belastningsminskningen per vattenförekomst för fosfor och kväve. På basis av dem är vattenförekomsten 39 *Norra Delet* att uppnå god ekologisk status. Samtidigt riskerar halten av klorofyll *a* att sjunka till en sämre nivå än god om näringshalterna i ytvattnet i vattenförekomsten stiger.

Värdefull undervattensnatur på Åland

I havsområdena i nordöstra delen av Åland finns det rikligt med viktiga naturtyper och arter, bland annat rödalger, blåstång, fleråriga trådalger, ålgräsängar, Östersjövikare (och gräsälar) samt olika polypsamhällen, men det behövs fortfarande noggrannare undersökningar och utredningar. Mer om dessa finns i bilaga 2 till utlåtandet.

Egentliga Finlands ansvarsmuseum

Egentliga Finlands regionala ansvarsmuseum konstaterar att det inte har något att anmärka på.

Sammanfattning av synpunkterna

Synpunkt 1 Finlands havsområden är i mycket dåligt skick och Enskärs fiskodling skulle öka näringsbelastningen. I Nystad finns en fiskodling på land (400 000 kg fisktillväxt/år) och dess kostnadskalkyl är 4-5 milj. €. Gustavs anläggningsstorlek skulle kosta cirka 10 miljoner €. På land är det lättare att kontrollera näringsämnen, utsläpp och logistik än till havs.

Jag föreslår två olika utredningar:

1. Kostnadsjämförelse för en anläggning som placeras till havs / på land inklusive logistikkostnader.
2. Jämförelse av utsläpp från en anläggning som placeras till havs / på land, inklusive logistik.

Olägenheterna för användningen av bostäder och fritidsbostäder i närheten av havsområdet ska bedömas.

<https://www.kalankasvatus.fi/kiertovesiviljely-kaksi-tarinaa/> (på finska)

<https://auramare.fi/portfolio/sybimar> (på finska)

Synpunkt 2 I bedömningsprogrammet har användningen av projektområdet för kommersiellt fiske beaktats bristfälligt. I den omedelbara närheten av de planerade fiskodlingsplatserna finns bl.a. trålningsområden som har använts åtminstone sedan år 1961. Lämpliga trålbottnar kan inte ersättas och när bassängerna placeras ska man säkerställa att de förblir dugliga för fiske. Åtminstone vattenområdet (304–407–17–0) används för kommersiellt nätfiske. I bedömningen ska de områden som används för kommersiellt fiske beaktas och dessa områden ska beaktas vid placeringen av bassängerna.

Synpunkt 3 Jag motsätter mig projektet. Jag har tillbringat somrar i Gustavs i årtionden och under denna tid har vattnets klarhet blivit grumligare. Inverkan av fiskodlingen syns flera år senare. Östersjön är förorenat. Pengar ges till skydd av havet, men de praktiska förbättringsåtgärderna blir obetydliga om man samtidigt ger tillstånd att förorena vattnet. Fiskodlingens ekonomiska nytta får inte gå före naturvärdena eller stugbornas intressen. Kommande generationer ska ha möjlighet att fortsätta med traditionen att tillbringa sommaren i Gustavs och simma i rena vatten. Tidvis kan man inte simma på grund av blågrönalger, och situationen förbättras inte om projektet genomförs. Gustavs kommun drar inte ekonomisk nytta av ett projekt som sysselsätter lite och skatteintäkterna blir marginella.

Synpunkt 4

1. Verksamhetens konsekvenser ska utredas för projekthelheten.

Planen fokuserar på den egentliga fiskodlingen. I bedömningen ska man också beakta konsekvenserna av projektets trafikering. Fiskarna och skärgårdens lokalbefolkning rör sig i transportledernas influensområden även under vintersäsongen, vilket bör beaktas i bedömningen.

2. Projektets ekonomiska genomförbarhet, miljöekonomisk effektivitet?

Termen "ekonomisk genomförbarhet" som används i MKB-programmet har inte diskuterats. Är verksamheten hållbar eller företagsekonomiskt lönsam på lång sikt?

3. Urvalskriterier för platsen Tillgänglighet är en central faktor med tanke på lönsam företagsverksamhet. Hurdana delfaktorer har beaktats vid bedömningen av tillgängligheten?

4. Tidsmässig fördelning av näringsutsläppen Näringsutsläppen härstammar från fiskarnas ämnesomsättning. Konstaterandet "Då uppstår i praktiken inte heller någon belastning alls (utanför odlingsperioden) eller under varma sommardagar" är sannolikt ändå en förenkling. Motsvarar den föreslagna tidsmässiga fördelningen av näringsutsläppen den odlingsperiod som kan genomföras i objektet? Den föreslagna fördelningen baserar sig troligtvis på uppgifter i anslutning till en anläggning som är beroende av kortare servicerutter.

5. *Övriga projekt och planer* I närheten av Projektet finns anhängiga planer för fiskodlingsanläggningar som bör beaktas, såsom anläggningen i Loukkeenkari (avstånd från projektområdet ca 15 km) och anläggningen i Hylkimys (ca 15-17 km).

6. *Isförhållanden* Fastisen kan orsaka en risk och fruset vatten kan belasta bassängkonstruktionerna, öka deras vikt och i värsta fall söndra konstruktionerna. Underkylningen av havsvattnet är typisk i havsområdet. Odlingsplatsens tillgänglighet vintertid ska utredas i fråga om isförhållandena.

7. *Våghöjd* På området ska man förbereda sig på våghöjder som är högre än genomsnittet.

8. *Den biotiska miljön i havsområdet* Det finns inget heltäckande kunskapsunderlag om den biotiska miljön som baserar sig på prover och observationer i öppet hav. Den inledande kartläggningen och utredningen av nuläget ska inkluderas i MKB-förfarandet.

9. *Skyddsområden* Gråsälen är inte en skyddsgrund i Sexmilarens skärgård (SPA-området FI0200152). Sexmilarens skärgård är inte en nationalpark så som det felaktigt framfördes i kartmaterialet vid den offentliga tillställningen. Natura-området i fråga är huvudsakligen i privat ägo.

10. *Havsområdesplan / områden reserverade för fiskodling i Programmet* hänvisas till "områden reserverade för fiskodling" i Havsplanen 2030. Markeringarna i havsområdesplanen är till sin karaktär planeringsmarkeringar, inte reserveringar för vissa funktioner. I handboken för Havsplanen 2030 konstateras bl.a. "Planen visar på betydande och potentiella områden. Markeringarna i planen är inte områdesreserveringar och ska inte tolkas som sådana."

11. *Regionalekonomiska aspekter* Siffrorna om sysselsättningen är felaktiga och orealistiska och står inte i proportion till det verkliga antalet anställda vid havsanläggningarna och inte heller till fiskodlingens sysselsättningsstatistik.

Enligt statistikpublikationen var sysselsättningen inom matfiskproduktionen som sker till havs 126 årsverken år 2020, och mängden 11 388 ton/a. Därmed motsvarar 1 årsverke 100 t/a matfiskproduktion till havs. Totalproduktionen av matfisk i Finland var ca 15 miljoner kg år 2020 och den sammanlagda sysselsättningseffekten av alla produktionsformer och -skeden inom fiskodlingen 370 årsverken. Vid bedömningen av multiplikatoreffekterna är koefficienten 4,3 realistisk.

12. *Konsekvenser av byggnadsskedet.* Beskrivningen av konsekvenserna under byggtiden bör preciseras.

Synpunkt 5 Jag motsätter mig projektet. Jag har tillbringat mina somrar i Gustavs i årtionden och under denna tid har vattnets klarhet blivit grumligare. Inverkan av fiskodlingen syns flera år senare. Östersjön är förorenat. Skyddet av havet har fått pengar och mycket har man kunnat göra, men de praktiska förbättringsåtgärderna har blivit otillräckliga. När man skyddar får man inte samtidigt bevilja tillstånd för att förorena vattnet. Östersjön är ett gemensamt hav, den ekonomiska nyttan av privata fiskodlingsanläggningar får inte gå före naturvärdena, invånarnas eller stugbornas intressen.

Att flytta fiskodlingen till öppet hav, så att människorna inte längre ser det, är oansvarigt. Olägenheterna sprids i havet eftersom det är fråga om verksamhet med större konsekvenser. Utgångspunkten i Forststyrelsens koncept är oansvarigt. De långsiktiga olägenheterna är större än fördelarna för de privata ägarna. Gustavs kommun drar inte ekonomisk nytta av ett projekt som sysselsätter lite och skatteintäkterna blir marginella.

Synpunkt 6 Jag äger en fastighet och ett vattenområde i Nystads område och jag har följt utvecklingen av vattenkvaliteten i området i årtionden. I södra delen av Bottenhavet framskrider eutrofieringen och havsområdets status har försämrats under de senaste åren i förhållande till de målvärden som beskriver eutrofieringen av den ekologiska statusen.

För att stoppa eutrofieringen och korrigera situationen måste näringsbelastningen på havsområdet minskas. Man bör sträva efter att genomföra fiskodlingen som vattenodling på "torr mark", varmed näringsbelastningen minskar. I södra delen av Bottenhavet bör man inte genomföra ett projekt av det slag som nu planeras.

Synpunkterna 7 och 8 innehåller liknande synpunkter och har förenats. Åsikten har översatts från svenska till finska.

Fiskodlingens största miljöpåverkan är eutrofiering av vattendraget. Näringsbelastningen innehåller fosfor och kväve som härstammar från oätet foder, fiskarnas avföring och sekret. Kvävebelastningen per ton fisk är cirka 20 % högre än vad som har angetts, medan fosforbelastningen är nästan dubbelt så stor.

Utsläpp i vattendragen orsakas också av tvätt- och desinfektionsrester, som bl.a. används för att rengöra fiskodlingsbassängerna och förhindra alg tillväxt samt för läkemedelsbehandlingar av fiskar. Näringsämnen påskyndar alg tillväxten, förändrar algbeståndets artsammansättning och minskar havsvattnets syrehalt, vilket i sin tur orsakar förändringar i populationerna av såväl bottenfauna, vattendjur som djur på land. När havsströmmarna är svaga kan fosfor koncentreras till området.

Förutsättningen för en levande skärgård är rent vatten.

Fiskodlingsanläggningarna eutrofierar strändernas vatten och orsakar algbloomingar, varvid vattnet kan bli luktande, olämpligt för simning och farligt för hälsan. Algbloomingarna och blågrönalgerna har ökat i vattnen kring ön Hullberga under de senaste åren. Den giftiga algbloomingen har blivit kraftigare och den planerade fiskodlingsanläggningen skulle öka denna utveckling.

Miljökonsekvenserna av en fiskodlingsanläggning får inte bedömas enbart utifrån geografiska avstånd. Föroreningar transporteras långa sträckor med havsströmmarna. Fiskodlingsanläggningarna mellan Enskär och Hullberga ligger i praktiken på öppet hav och de kraftiga nordliga vindarna transporterar algflak och andra föroreningar till öarnas stränder och vikar.

Fiskodlingsanläggningarnas lönsamhet har länge varit dålig, vilket kan leda till otillräckliga åtgärder för att minska miljökonsekvenserna.

Öarna i Brändö kommuns skärgård och Åva, Jurmo och i synnerhet Hullberga med sin unika natur, som ligger i dess norra delar, hör till de mest värdefulla naturområdena i Finland. Detta av Ålands områden erbjuder fortfarande goda rekreationsmöjligheter, vilket är en viktig inkomstkälla för den fast bosatta befolkningen i området. Möjligheten till rekreation, turism och lokalbefolkningens utkomst löper stor risk att försvinna från Skärgårdshavet när vattenkvaliteten försämras.

Alternativen för fiskodling, där fiskens tillväxt varierar med 500 t/a över 1800 t/a, skulle medföra en betydande extra belastning i vilken del av skärgården som helst. Som jämförelse har mängden fisk som odlats på Åland under de senaste fem åren varit i genomsnitt 5 000-6 200 t/a. Den extra belastningen av näringsämnen på detta lilla område skulle vara enorm.

Projektet ligger i den norra delen av skärgården, där naturen är särskilt känslig. Det ligger i de fast bosatta invånarnas och sommargästernas intresse att fiskodlingsanläggningen på Enskär inte förverkligas. Konsekvenserna för miljön, levnadsförhållandena och den lokala industrin bör också bedömas geografiskt längre bort än från de egentliga fiskodlingarna.

Staten bör inte delta i ökningen av Skärgårdshavets belastning, utan påverka förbättringen av havsvattnets kvalitet.

6. KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE OM BEDÖMNINGSPROGRAMMET

Programmet för miljökonsekvensbedömning för fiskodlingsanläggningen Gustavs har utarbetats på det sätt som MKB-lagstiftningen kräver och omfattar de innehållskrav för bedömningsprogrammet som föreskrivs i 3 § i MKB-förordningen. I samband med bedömningsförfarandet enligt MKB-lagen görs en Naturabedömning enligt 65 § i naturvårdslagen.

Under kungörelsetiden har kontaktmyndigheten beaktat utlåtanden och synpunkter om bedömningsprogrammet från andra instanser. När konsekvensbeskrivningen för projektet och de utredningar som hänför sig till den utarbetas ska de omständigheter som kontaktmyndigheten lyft fram i sitt utlåtande beaktas.

Projektbeskrivning, projekthelhet, projektalternativ, identifiering av betydande konsekvenser samt presentation av material

Projektbeskrivning

Projektet Fiskodlingsanläggning Gustavs (i fortsättningen fiskodlingsanläggning) anknyter till forsknings- och utvecklingsprojekt vid namn Kalavaltio, vars mål är att öka den inhemska fiskproduktionen och utnyttja statens havsområden för livsmedelsproduktion.

Statens affärsverk Forststyrelsen ansvarar för fiskodlingsanläggningsprojektet. Den projektansvariges mål är att genomföra ett miljökonsekvensbedömnings- och miljötillståndsförfarande för fiskodlingsanläggningen och slutligen konkurrensutsätta den verksamhet som gäller fiskodlingsanläggningen. Vid konkurrensutsättningen ska aktören för den egentliga fiskodlingsanläggningen väljas.

Projektbeskrivningen är en viktig del av bedömningsförfarandet, eftersom den gör det möjligt att gestalta projekthelheten och olika verkningsmekanismer. I projektbeskrivningen och när projekthelheten bildas ska man beakta alla de delområden och funktioner utan vilka projektet inte kan genomföras.

I bedömningsprogrammet beskrivs och motiveras projektets mål. Även projektets placering, planeringsskede och hur den fortsatta planeringen framskrider har beskrivits tydligt.

Projekthelhet

I bedömningsprogrammet har fiskodlingsprojektet i praktiken begränsats till fiskodling i nätbassänger. Enligt bedömningsprogrammet omfattar fiskodlingsanläggningens projekthelhet fortsatt odling av fisk i nätkassar och trafik som direkt anknyter till verksamheten.

Den projekthelhet som föreslås i MKB-programmet, där man endast bedömer olika alternativ för fortsatt odling av fisk, förblir dock ofullständig. Kontaktmyndigheten anser att fiskodlingsanläggningen inte kan genomföras utan att kopplingen till fiskarnas yngelproduktion, övervintringsarrangemangen för fiskarna eller rensningen av fiskarna eller hanteringen av döda fiskar har utretts. Fiskodlingsanläggningens verksamhetshelhet ska bedömas tillräckligt för att helhetskonsekvenserna ska kunna gestaltas. Odling av fiskar till slaktstorlek varar enligt bedömningsprogrammet i tre växtperioder, så vinterförvaringen är en väsentlig del av projekthelheten och dess konsekvenser måste bedömas platsbundet.

Beskrivningen av projektet ska dessutom kompletteras i konsekvensbeskrivningen, bl.a. vad gäller praktiska åtgärder i anslutning till fiskodling, bl.a. hur fiskarna som odlas utfodras. Beskrivningen av utfodringssättet är betydelsefull när man bedömer huruvida olika utfodringssätt påverkar näringsutsläppen från fiskodlingsanläggningen.

Framställning av material

Bedömningsprogrammets framställningssätt är tydligt och lätt att gestalta. Även bilderna och kartorna som preciserar framställandet är tydliga och tillräckligt många.

Grunden för bedömningen och jämförelsen av projekialternativens konsekvenser är en så exakt och mångsidig beskrivning som möjligt av projektområdets nuvarande tillstånd och projekialternativen.

Med tanke på konsekvensbeskrivningens läsbarhet och konsekvensernas överskådlighet är så stora och tydliga kartbilder som möjligt mycket nödvändiga. Om en del av materialet i konsekvensbeskrivningen behöver presenteras som bilagematerial, ska de levereras så att de kan visas offentligt på kontaktmyndighetens projektsidor och i dem ska det hänvisas till konsekvensbeskrivningen.

Projekialternativ

I bedömningsprogrammet har man skapat två lokaliseringsbaserade alternativ för fiskodlingsanläggningsprojektet. Både det norra och det södra alternativet ligger på öppet hav väster om Enskär i Gustavs. I båda placeringsalternativen har man på basis av den uppskattade tillväxten av fisk (t/a) skapat sammanlagt sex olika alternativ (ALT1a, ALT1b, ALT2a, ALT2b, ALT3a, ALT3b). Utöver genomförandalternativen presenteras för projektet alternativ ALT 0, där projektet inte genomförs.

De huvudsakliga alternativen som baserar sig på projektets läge har valts ut på basis av den nationella planen för lokaliseringsstyrning som Naturresursinstitutet utarbetat med FINFARMGIS-analys, där 13

områden som lämpar sig för fiskodling har identifierats utifrån hållbarhetskriteriet. Enligt bedömningsprogrammet är FINFARMGIS-kriterierna miljöbetonade.

Kriterier som ska beaktas samtidigt är: strömning (cm/s), djup (m), avstånd till fågelöar i Natura 2000-områden (m), avstånd till undervattensrev i Natura 2000-områden (m), toppområden i den marina undervattensmiljön (VELMU zonation-analysindex), öppenheten i havsområdet (index), zon för fisksjukdomar (m), kustvattnens ekologiska status (klass), funktionellt avstånd (m), närhet till fritidsboende (st.). Odlingensperiodens temperatur (celsius), havsområdets eutrofiering (chl-a) och avståndet till rekreatjonsobjekten granskas separat. Kontaktmyndigheten konstaterar att vattenförekomstens ekologiska status i FINFARMGIS-analysen inte på något sätt utesluter ytterligare belastning, utan att en ny anläggning enligt kriterierna i praktiken kan placeras på en plats med status som är klart sämre än god.

Valet av underalternativ till projektet, dvs. fiskens tillväxt, har grundat sig på ekonomisk produktivitet. Projektalternativen beskrivs i tabell 1 på sidan 2 i kontaktmyndighetens utlåtande.

Kontaktmyndigheten anser att de underalternativ som bildats utifrån fiskens tillväxt och som presenteras i bedömningsprogrammet är mycket stora. I bedömningsförfarandet ska man bedöma storleken på de alternativ för vilka man har som mål att ansöka om miljötillstånd. Utgående från konsekvensbedömningen utreds sedan hurdant projekt som är genomförbart.

Kontaktmyndigheten anser att det i detta projekt är nödvändigt att utöver de presenterade projektalternativen skapa ett extra underalternativ för konsekvensbedömningen, som är ungefär hälften av alternativet ALT 1a eller ALT 2a och där uppskattningen av fiskbeståndet är cirka 250 t/a. För det alternativet används beskrivning ALT ½. Kontaktmyndigheten motiverar sitt krav med resultaten av de tidigare bedömningsförfarandena för fiskodlingsanläggningar i öppet hav Offshore Finland (Luvia) och Lännepuolen Lohi (Gustavs). Kontaktmyndigheten konstaterade i motiverade slutsatser av bedömningsförfarandena för ovan nämnda projekt att inget av de presenterade projektalternativen var genomförbart. Det minsta alternativet för Offshore Finland (Luvia) var 1000 t/a och för Lännepuolen Lohi (Gustavs) 800 t/a. I Gustavs har det dock funnits en anläggning på cirka 300 ton (Lännepuolen Lohi) i vattenförekomster med måttlig ekologisk status i ungefär motsvarande förhållanden på öppet hav sedan år 2014.

Kontaktmyndigheten anser att inkludandet av det nya projektalternativet ALT½ av mindre storlek i konsekvensbedömningen inte oskäligt ökar kostnaderna för bedömningen av projektets konsekvenser, men den ger nödvändig information om

konsekvenserna av fiskodlingen i ett mindre projekt än alternativen ALT 1a eller ALT 2a (fisktillväxt 498 t/a). Enligt MKB-programmet är målet med projektet Kalavaltio att producera nödvändiga utredningar och bedöma miljökonsekvenserna för olika produktionsmängder.

De alternativ som utformas i bedömningsförfarandet ska beskrivas tydligt och när alternativen utformas ska man observera att underlåtenhet att genomföra projektet inte nödvändigtvis är samma sak som projektområdets nuvarande tillstånd, utan i nollalternativet kan projektets produktion och konsekvenser flyttas någon annanstans.

I bedömningsförfarandet ska konsekvenserna av alla alternativ, även om projektet inte genomförs, bedömas jämnt och enhetligt.

Om det under projektets gång uppstår ett behov av att väsentligt ändra de undersökta projekialternativen eller ta med ett helt nytt alternativ i bedömningen, såsom det ovan presenterade alternativet ALT 1/2, ska det beskrivas och motiveras tydligt i konsekvensbeskrivningen. Konsekvensbedömningen för det nya eller ändrade alternativets del ska göras enligt samma kriterier som bedömningarna av andra alternativ.

Tillstånd och beslut som projektet förutsätter samt strategier, planer och program som påverkar genomförandet av projektet

I MKB-programmet presenteras en uppskattning av tidtabellen för MKB-förfarandet och den fortsatta planeringen av fiskodlingsanläggningsprojektet. Enligt MKB-programmet förutsätter projektet ett miljötillstånd och ett vattenhushållningstillstånd som behandlas av Regionförvaltningsverket i Södra Finland samt ett tillstånd enligt territorialövervakningslagen som behandlas av Huvudstaben.

Naturskyddsenheten vid ansvarsområdet för miljö och naturresurser vid NTM-centralen i Egentliga Finland förutsätter att man i samband med bedömningen enligt MKB-lagen även gör en Naturakonsekvensbedömning enligt 65 § i naturvårdslagen.

Projektet konstateras omfatta både vatten- och havsskyddsmål som syftar till att förbättra vattnens status och strategier och planer för matproduktionen. I bedömningsprogrammet beskrivs de centrala målen för vattenskyddet i havsområdet enligt gemenskapslagstiftningen samt havsvårds- och vattenförvaltningsplanerna och HELCOM:s rekommendationer enligt ramdirektivet för vatten.

I konsekvensbeskrivningen ska man bedöma hur projektet förverkligar målen i de centrala markanvändningsplaner, strategier, planer och program som påverkar projektet.

Identifiering av projektets sannolikt betydande konsekvenser och genomförande av konsekvensbedömningen

Projektets sannolikt betydande konsekvenser som ska bedömas

Enligt lagen om miljökonsekvensbedömning förutsätts en konsekvensbedömning av projektets sannolikt betydande konsekvenser. Som sannolikt betydande konsekvenser för fiskodlingsanläggningen har man i bedömningsprogrammet identifierat konsekvenserna av näringsbelastningen på havsområdets tillstånd och den marina miljön. Kontaktmyndigheten ser huvudlinjedragningen för bedömningen av dessa sannolikt betydande konsekvenser på samma sätt.

De centrala konsekvenserna som ska bedömas beskrivs i övrigt närmare på bild 7-2 på sidan 52 i bedömningsprogrammet. Projektets centrala konsekvenser härstammar från projektets konsekvenser för vattendragen. Konsekvenserna som presenteras på bilden är centrala för projektet. Kontaktmyndigheten framför dock följande anmärkningar om konsekvenserna som ska bedömas:

I omgivningen av det planerade fiskodlingsprojektet finns flera Natura-områden. Betydelsen av bedömningen av Natura-konsekvenser i samband med konsekvensbedömningen av detta projekt bör betonas. Kontaktmyndigheten anser att de centrala Natura-konsekvenserna sannolikt härstammar från projektets konsekvenser för vattendragen. En bedömning av Natura enligt 65 § i naturvårdslagen har presenterats i samband med MKB-förfarandet. När bedömningen av Natura görs i samband med MKB-förfarandet ska en separat bedömning enligt 65 § i naturvårdslagen göras och den behandlas av NTM-centralens naturskyddsenhet. Resultaten av bedömningen av Natura-konsekvenser är dock samtidigt en del av MKB-bedömningen, och resultaten ska bifogas som en del av bedömningen av naturkonsekvenserna och presenteras som en helhet i MKB-beskrivningen.

Enligt MKB-programmet har de ekonomiska konsekvenserna påverkat utformningen av projektets alternativ. Projektets ekonomiska konsekvenser och sysselsättningseffekter är säkert betydande med tanke på projektet, men dessa är inte betydande konsekvenser som ska bedömas i ett bedömningsförfarande enligt MKB-lagen, vilket konstateras i bilden på sidan 52.

Konsekvenser i projektets olika skeden

Alla projekt kan delas in i olika skeden av planerings-, byggnads-, drifts- och avvecklingsfasen. Konsekvenserna av olika projekt och deras betydelse varierar i olika skeden av projektet. Med stöd av MKB-lagen ska projektets konsekvenser bedömas i alla de projektskeden där betydande miljökonsekvenser kan uppstå. I

fiskodlingsanläggningens bedömningsprogram framförs att betydande konsekvenser huvudsakligen uppstår i projektets verksamhetsskede. I detta projekt är framförandet motiverat, men kontaktmyndigheten betonar särskilt planeringsskedets betydelse för att minska de skadliga konsekvenserna.

Avgränsning av influensområdet

Avgränsningen av influensområdet har i sig definierats korrekt i bedömningsprogrammet, dvs. avgränsningen av influensområdet ska alltid vara så omfattande att inga betydande konsekvenser riktas utanför det. Kontaktmyndigheten betonar att influensområdets omfattning varierar enligt konsekvenser, och att man ska vara beredd att ändra influensområdet om man bland annat under bedömningen upptäcker att konsekvenserna för vattendraget sannolikt är mer omfattande än vad som antagits.

Det är bra att på kartan åskådliggöra hur de konsekvenser som ska bedömas kommer att inriktas, så att den regionala dimensionen av konsekvenserna på olika nivåer kan ses åtminstone på nivån för vattenförekomsten på öppet hav i Nystad. Hur konsekvenserna påverkar Ålands vattenområde i vattenförekomsten Norra Delet ska bedömas i den utsträckning som vattenförekomsten kan påverkas. Detta har uppmärksammats bl.a. av Ålands landskapsregering och de som framfört synpunkter.

Miljöns nuvarande status

Det finns relativt bra information om miljöns status i projektområdet för fiskodlingen väster om Enskär i Gustavs vad gäller vattenförekomsten på öppet hav i Nystad. En tillräckligt noggrann beskrivning av miljöns nuvarande tillstånd skapar en grund för en god konsekvensbedömning och gör det möjligt att gestalta de konsekvenser som bedömts i bedömningsförfarandet. Därför bör man utöver vattenförekomsten på öppet hav i Nystad också i tillräcklig utsträckning beskriva Norra Delet söder om projektområdet.

Miljöns nuvarande status beskrivs i kapitel 6 i bedömningsprogrammet. Kapitlet innehåller en beskrivning av havsområdet, havsområdets fysikaliska och kemiska miljö, havsområdets biotiska miljö, klimat och socioekonomiska miljö. Med tanke på bedömningen av projektets konsekvenser saknas information som är väsentlig med tanke på nuläget i tabellen 6-1 och som är bakgrundsbelastningen från andra havsområden på vattenförekomsten på öppet hav i Nystad. Konsekvensbeskrivningen bör preciseras till denna del.

I beskrivningen av miljöns nuvarande status framförs också de centrala vattenskyddsmålen som i samfundslagstiftningen avses för havsområdet samt havsvård- och vattenvårdsplanerna. Planerna och

programmen påverkar förutom projektets behov och mål även dess genomförbarhet. I konsekvensbeskrivningen ska det utredas hur projektet genomför centrala strategier, planer och program i anslutning till projektet.

Projektets miljökonsekvenser och metoder som ska bedömas

Konsekvensbedömning

Utgångspunkterna för konsekvensbedömningen och metoderna för konsekvensbedömning presenteras i bedömningsprogrammet. I texten som beskriver konsekvensernas betydelse nämns inte att det bedömningsverktyg som utvecklats inom IMPERIA-projektet används som hjälp (IMPERIA = praxis och verktyg för multikriterieanalys för att förbättra miljökonsekvensbedömningens kvalitet och effektivitet). Konsekvensbedömningen verkar dock motsvara IMPERIA-bedömningsverktyget. Det finns goda erfarenheter av användningen av utvärderingsverktygen i konsekvensbedömningen. Den konsekvensbedömning och det sätt på vilket resultaten presenteras i bedömningsprogrammet ger en bild av hur känsligt och omfattande det påverkade objektet är och därigenom av konsekvensernas betydelse.

Vid bedömningen av konsekvenserna ska man dock beakta att endast ett resultat som beskriver en konsekvens i allmänhet är otillräckligt inom ett omfattande område. Ett projekt kan till exempel ha betydande olägenheter för naturmiljön på någon punkt, men på en annan punkt är olägenheten måttlig och på en annan punkt liten. Regionala skillnader ska presenteras vid bedömningen av konsekvenserna och deras betydelse.

När resultaten av bedömningen av olika konsekvenser presenteras är det viktigt att motivera och beskriva hur man kommit fram till slutsatserna (klassen som beskriver konsekvensernas betydelse: stor – liten). Om det under bedömningen konstateras att någon olägenhet som ursprungligen bedömts som betydande inte är betydande, ska detta motiveras tillräckligt. Även om det är sannolikt att någon av de effekter som inte identifierats i bedömningsprogrammets skede upptäcks vara betydande, ska den beaktas noggrannare än vad som framförts i bedömningen.

På sidan 55 i bedömningsprogrammet konstateras att man dessutom granskar alternativens genomförbarhet och i bedömningen beaktar man t.ex. den tekniska och ekonomiska genomförbarheten samt de bedömda miljökonsekvensernas betydelse och godtagbarhet. Kontaktmyndigheten konstaterar att i en konsekvensbedömning enligt MKB-lagen bedöms genomförbarheten endast utifrån miljökriterierna. De ekonomiska och tekniska genomförbarheterna är bedömningar enligt annat förfarande.

Projektets näringsutsläpp och deras betydelse

I bedömningsprogrammet har man konstaterat att den för projektet viktigaste identifierade konsekvensen som bedöms är konsekvenserna av näringsbelastningen (fosfor och kväve) på havsområdets status och den marina miljön. Kontaktmyndigheten har samma syn på saken.

I bedömningsprogrammet presenteras också andra viktiga konsekvenser som ska bedömas och som i praktiken alla är indirekta konsekvenser av projektets näringsutsläpp. Projektet orsakar ökad näringsbelastning i vattendraget, vilket orsakar eutrofiering av vattendraget, vilket i sin tur påverkar bl.a. mängden växt- och djurplankton i vattenområdet, bottenfaunan, vilda fiskar och fiske, fågelbeståndet och havsdäggdjuren. Eutrofieringen av vattendraget kan också påverka miljön i närliggande skyddade områden, livet och rekreationen för invånarna och sommarinvånarna i influensområdet samt bl.a. fiske- och turistnäringarna i influensområdet. Alla sannolikt betydande konsekvenser av fiskodlingsanläggningsprojektet som bedöms beror antingen direkt eller indirekt på näringsutsläppen.

Bedömning av om ytterligare belastning är godtagbar

Den ekologiska klassificeringen av ytvattnen i Finland gjordes senast 2019 och enligt den har kustvattnens status försämrats ytterligare. Målet för vattenvården är att trygga en god ekologisk status i ytvattnen och målet för havsvården är en god status i den marina miljön. I vattenförvaltningsplanerna och de åtgärdsprogram som ingår i dem framgår vilka åtgärder som behövs för att uppnå en god status i vattnen. Ett åtgärdsprogram för havsvården har utarbetats för att förbättra och upprätthålla en god status i den marina miljön. I dessa planer och program föreslås åtgärder för att minska näringsbelastningen.

När man planerar en ny punktbelastning vars konsekvenser berör havsområdena måste man oundvikligen motivera varför den är tillåten, även om den ökar näringsbelastningen i havet och även om målet med god status i vattendraget är det primära kravet. Ofta utgår motiveringarna från att den extra belastningen är så liten att den kan tillåtas, eftersom den inte på lång sikt bedöms förhindra att en god status bevaras eller uppnås. Bedömningen av konsekvenserna för vattendragen och deras mångsidighet spelar alltså en nyckelroll. Om de endast grundar sig på strömnings- och vattenkvalitetsmodeller visar de i allmänhet endast små konsekvenser för influensområdets eller vattenförekomstens ekologiska status. Genom att göra belastningsjämförelser kan man komma fram till olika tolkningar.

I helhetsbedömningen av konsekvenserna för vattendragen behövs det förutom tillfälliga förändringar i vattenkvaliteten enligt modellen för vattenflöden och vattenkvalitet även bedömningar som gjorts på andra sätt, av hur den totala belastningen av vattenföroreningarna eller det omedelbara influensområdet kommer att förändras om den planerade punktbelastningen blir verklighet.

I bedömningen bör man också sträva efter att beskriva i vilken riktning det mottagande vattendragets ekologiska status håller på att utvecklas. Som stöd för bedömningen finns långa tidsserier för vattenkvaliteten från många observationsplatser som miljöförvaltningen har i sina register.

Modellering som behövs för bedömning av belastningens betydelse

Enligt bedömningsprogrammet har näringsbelastningen på vattenförekomsterna i influensområdet bedömts med hjälp av FICOS-modellen och HYPE-modellen som utvecklats av Sveriges meteorologiska och hydrologiska anläggning som används på Åland (Tabell 6–1). FICOS-modellen beaktar nedfallet från luften som kommer direkt till vattenförekomsten, den interna belastningen, belastningen direkt från marken samt punktblastningen från vattenförekomsten. Belastningen som indirekt följer med vattnet från andra havsområden beaktas i FICOS-modellen vid körning. HYPE-modellen beaktar inte intern belastning. Östersjöns vattenförekomster är teoretiska avgränsningar som i och med havsvattnets strömning är i konstant växelverkan med varandra. Det är utmanande att bedöma den belastning som indirekt följer med vattnet från havsområdena i synnerhet i de öppna havsområdena inom projektets influensområde, där vattenflödena kontinuerligt går över vattenförekomsternas gränser i båda riktningarna.

Ålands landskapsregering har dock i sitt utlåtande gett mer information om de modeller med vilka de fått resultat än vad som framgår av bedömningsprogrammet. Enligt utlåtandet används SMHI:s (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut) Å-HYPE (avrinningsområde) och kustvattenmodell, som tillsammans kallas *vattenwebb*. Med kustvattenmodellen kan man också beräkna den s.k. nettobakgrundsbelastningen från andra vattenförekomster. I vattenförekomsten Norra Delet är dess storlek 126 147 kg/år för totalfosfor och 2 243 914 kg/år för totalkväve. Norra Delet har en areal på 156 593 ha, så bakgrundsbelastningen på totalfosfor per areal är 0,806 kg/ha och på totalkväve 14,330 kg/ha (material 2012–2018). Estimaten är något större än de som publicerats i Helminens artiklar (1998, 2021) och som har modellerats med material från 1990-talet, men är mycket jämförbara: I Skärgårdshavet har man som bakgrundsbelastning av totalfosfor uppgett 0,615 kg/ha och på motsvarande sätt 13,035 kg/ha för totalkväve (material 1993–1997).

Helminen, H., Juntura, E., Koponen, J., Laihonon, P. and H. Ylinen. 1998. Assessing of long-distance background nutrient loading to the Archipelago Sea, northern Baltic with a hydrodynamic model. *Environmental Modelling & Software* 13: 511–518.

Helminen, H. 2021. Saaristomeren ja Selkämeren taustakuormituksen laskenta osana kokonaisvaltaista vesistövaikutusarviointia. *Vesitalous* 2/21: 38–44.

Av bedömningsprogrammet framgår inte direkt hur den s.k. bakgrundsbelastningen, dvs. andelen belastning från andra havsområden, bedöms eller beräknas i konsekvensbeskrivningen. Kontaktmyndigheten anser att man under bedömningen bör utreda om det är nödvändigt eller möjligt att göra nya test av bakgrundsbelastningen i båda vattenförekomsterna till exempel med hjälp av Ficos-modellen eller den HYPE-modell som Åland använder, och som sedan kunde användas i beräkningen. Kontaktmyndigheten anser att det vore nyttigt att slutföra en sådan korskalkylering och jämförelse av resultaten med olika modeller. Nu har man med FICOS-modellen redan beräknat nyckeltal för belastningen i vattenförekomsten Norra Delet.

På bild 7-6 i bedömningsprogrammet presenteras verksamhetens (926 t) influensområde med FICOS-modellen, när kriteriet är en ökning av algproduktionen med + 4 %. Områdets storlek är cirka 15 km x 6 km, dvs. 90 km². Utöver de beräkningar som presenteras i konsekvensbeskrivningen behövs en modellering där man har bedömt hur stor minskningen av näringsbelastningen ska vara för att algproduktionen (halten klorofyll a) i målområdet ska minska med 4 %? På så sätt kan man ställa den planerade fiskodlingens betydelse i relation till den allmänna eutrofieringsutvecklingen i havsområdet mycket mer realistiskt än med enbart de beräkningar av halterna av fosfor och kväve som görs enligt modellen.

Utöver modelleringen behövs expertbedömningar av den ekologiska responsen

Med strömnings- och vattenkvalitetsmodeller kan man granska kortvariga tillskott av näring orsakade av belastning och de beräknade klorofyllhalterna i influensområdet, men inte deras kumulativa effekter eller annan ekologisk respons. I modelleringens bedömning av konsekvenserna för vattendragen kvarstår osäkerhet i fråga om utsläppens långtids- och samverkningar samt ekologiska faktorer. Bristerna i modellen ska åtgärdas med olika expertbedömningar av bl.a. den allmänna eutrofieringsutvecklingen i havsområdet och dess riktning.

Odlad fisk utsöndrar kväve i vattnet som ammoniumkväve, som i sig är i en användbar form för alger. En del av det fosfor som hamnar i havet sjunker med avföringen mot botten. Andelen fosfor som direkt lämpar sig för alg tillväxt varierar på nivån 20-30 % beroende på vilket foder som används. Med FICOS-modellen kan man i begränsad utsträckning beskriva hur dessa användbara näringsämnen (särskilt ammoniumkväve) överförs till blågrönalgernas tillväxtpotential.

De senaste åren har de omfattande blomningarna av blågrönalger på Bottenhavet börjat sträcka sig till de västra delarna av vattenförekomsten på öppet hav i Nystad. I bedömningsförfarandet ska man sträva efter att bedöma hur de alternativa näringsbelastningarna

som projekialternativen orsakar kan öka blomningarna av blågrönalger inom sitt influensområde.

En del av näringsämnenä är i lösliq form och en del är bundna till fasta partiklar, vilket beaktas i FICOS-modelleringen; i modelleringen av näringsämnen som fiskarna utsöndrar, 35 % fosfor och 90 % kväve, bedöms vara i lösliq form och vara direkt tillgängliga för primärproduktion (växtplankton och vattenvegetation).

Kriterier för miljöförändring av ringa betydelse och ekologisk status

I bedömningsprogrammet hänvisas till den nationella planen för lokaliseringssstyrning av vattenbruket (2014), där det enligt programmets text konstateras att en ökning av algmängden med högst 4 % kan betraktas som en miljöförändring av ringa betydelse. I planen för lokaliseringssstyrning har dessa 4 % införts som kriterium endast i Skärgårdshavet när produktionen håller på att centraliseras och en godtagbar ökning av belastningen på produktionsenheter som bildas på nytt bedöms. Enligt planen för lokaliseringssstyrning kan ny produktion inte inledas alls (kriterium 0 %) i en sådan vattenförekomst vars ekologiska status är sämre än god, såsom i vattenformationen på öppet hav i Nystad.

Kontaktmyndigheten anser att det föreslagna kriteriet på 4 % ökning av algmängden inte kan tillämpas på det sätt som anges i bedömningsprogrammet. NTM-centralen anser att det i de föreslagna definitionerna ska framgå bl.a. vad som i detta sammanhang avses med närmiljö och vad den föreslagna godtagbara ökningen på 4 % grundar sig på när vattenförekomstens ekologiska status är sämre än god.

Andra nödvändiga tilläggsundersökningar och utredningar av konsekvenserna för vattendragen

Kontaktmyndigheten anser att man som stöd för utredningen av vattenkvalitetens nuvarande status under den ekologiska klassificeringsperioden även bör göra uppföljning av vattenkvaliteten (åtminstone näringsämnen och algproduktion) för att utreda tidsmässiga och regionala variationer.

I området finns tills vidare endast en uppföljningspunkt IU1 vid Finlands miljöcentral (SYKE). Uppföljningen under sommartid inleddes år 2010. SYKE tar prover endast en gång under sommaren, så den ger inte en tillräckligt omfattande bild av tidsmässiga och regionala variationer i vattenkvaliteten eller av riktningen för vattenförekomstens utveckling. Enligt bedömningsprogrammet kan en sjunkande trend observeras i klorofyllhalten. I statistikanalysen hittas dock ingen betydande förändring (p-värde = 0,26), när man granskar klorofyll a-halterna i ytvattenprover som tagits under åren 2010–2021 (0–8 m eller 0–10 m

beroende på siktdjupet). Medelvärde för halten av klorofyll a under ovan nämnda period är 3,05 µg/l, vilket är 45 % högre än gränsvärdet för god status 2,1 µg/l i Bottenhavets yttre kustvatten.

För att utreda makrofyternas nuvarande status vore det motiverat att kartlägga de dominerande växtarterna med deras täckning och påväxtalger på olika håll inom det uppskattade influensområdet, till exempel med hjälp av en alginje. På djupare hårda bottenar bör man utreda täckningen för samhällen med fästa bottenjur (främst blåmusslor) och mängden sediment som samlas ovanpå dem. Med hjälp av utredningarna kan man bedöma den ekologiska inverkan som den ökade punktbelastningen orsakar. Enligt programmet verkar konsekvenserna sträcka sig långt in i Bottenhavets nationalpark (bild 7–6), så bottenläget måste undersökas även i nationalparkens södra delar på grund av områdets känslighet och undervattensmångfald.

Användningen av de befintliga VELMU-inventeringarna som nämns i programmet vid bedömningen av den förändring som belastningen orsakar är i sig inte tillräcklig, eftersom uppgifter om dessa kartläggningslinjer har samlats in en gång under åren 2012–2014. Av denna anledning behövs till exempel ROV-filminspelning från samma platser eller vid behov algkartläggningar genom dykning för att utreda nuläget.

På mjuka bottenar behövs förutom bildmaterial även bottenfaunaprover för att fastställa arterna och deras riklighetsförhållanden. Det är viktigt att reda ut i vilket skick influensområdets botten är nu för att man ska kunna bedöma eventuella förändringar orsakade av belastningen.

Vattenområdet, vattenförekomsternas ekologiska status samt vatten- och havsförvaltningsplanerna som ska beaktas vid bedömningen av projektets konsekvenser för vattendragen

Vid bedömningen av konsekvenserna av en fiskodlingsanläggning och jämförelsen av erhållna resultat samt vid bedömningen av genomförbarheten med tanke på projektets miljöaspekter ska kriteriet vara vattenram- och havsstrategidirektiven och de nationella målen för vattenskyddet som utarbetats utifrån dem.

Fiskodlingsanläggningen som planerats väster om Enskär i Gustavs ligger i södra Bottenhavet i området för vattenformationen på öppet hav i Nystad. Havsdjupet i projektområdet är 20–40 meter. Vid Bottenhavets öppna kust är vattenomsättningen i allmänhet effektiv. Vattenförekomstens ekologiska status har dock försämrats från god till måttlig. Vattenförekomstens status har klassificerats som måttlig i klassificeringen för den tredje vattenvårdsperioden (2012–2017). Vattenförekomstens status var god i statusklassificeringen för den föregående vattenvårdsperioden 2006–2012.

Finland har förbundit sig till att förbättra vattnens status bl.a. i målen för vattenskydd i programmet för skydd av Östersjön. Miljömålet för vattenvården är att uppnå god status i vattnen och förhindra att vattnens ekologiska status försämras. Statusmålet för vatten med utmärkt status är utmärkt och för dem med god status är målet även i fortsättningen minst god. Målet för vattenförekomster med sämre än god status är att de ska uppnå god status. Klassificeringen av vattenförekomsternas ekologiska status bygger främst på biologiska kvalitetsfaktorer (i kustvatten växtplankton, makroalger, bottendjur). I bedömningen beaktas kvalitetsfaktorer i anslutning vattnet (i kustvatten näringsämnen i kustvattnen, siktdjup) och hydromorfologiska faktorer.

Uppnåendet av en god status i vattenförekomsten före 2027 är ett mål som är bindande för EU:s medlemsstater med de undantag som föreskrivs i ramdirektivet för vatten. Denna skyldighet gäller även myndighetsverksamhet.

EU-domstolen (EUTJ) fastställde i den s.k. Weserdomen (C-461/13) att miljömålen för vattenvården är bindande i den nationella tillståndsprövningen och att det räcker med en försämring av en enskild kvalitetsfaktor för att en förbjuden försämring av statusen för en vattenformation ska ske.

Statsrådet godkände den 3.12.2015 Åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan 2016–2021.

I åtgärdsplanen för Kumo älvs-Skärgårdshavets-Bottenhavets vattenförvaltningsområde 2016–2021 sägs att "Belastningen från fiskodlingarna ska minskas i synnerhet i områden där den ekologiska statusen är sämre än god eller vars status hotar bli sämre på grund av belastningen från fiskodlingen och där vattnets status kan förbättras genom minskning av belastningen från fiskodlingen."

I förslaget till åtgärdsprogrammet för vattenförvaltningsplanen i Skärgårdshavets avrinningsområde 2022–2027 har det framförts att belastningen från fiskodlingarna bedömas i synnerhet i områden där den ekologiska statusen är sämre än god eller vars status hotar bli sämre på grund av belastningen från fiskodlingen och där vattnets status kan förbättras genom minskning av belastningen från fiskodlingen. MKB-förfarandet för detta projekt är en bedömning från fall till fall enligt förvaltningsplanens åtgärdsprogram.

Forststyrelsens projekt för fiskodlingsanläggningar planeras i havsområdet till vattenformationen på öppet hav i Nystad, vars vattenförekomst har måttlig status. När ett projekt som eventuellt ökar belastningen planeras för ett vattenområde i en sämre klass än god, ska projektet eller verksamheten i området granskas noggrant i enlighet med 20 § 1 punkten i miljöskyddslagen (försiktighets- och aktsamhetsprincipen) för att det ska kunna säkerställas att projektet

inte strider mot EU:s ramdirektiv om vatten och marina strategier eller de nationella målen för vattentillståndet som utarbetats på basis av dem. Målet ska vara att projektet inte försvårar eller hindrar uppnåendet av målen för vatten- och havsvården i Bottenhavet. Klassificeringen av statusen för vattenformationen på öppet hav i Nystad har försämrats till måttlig redan på basis av den nuvarande belastningen på området.

Naturskydd

Fiskodlingen har olika konsekvenser för naturobjekten, av vilka det viktigaste är vattendraget som omger projektområdet. I projektområdets omgivning finns också flera Natura-områden som utgör ett centralt objekt för bedömningen av naturkonsekvenserna. Vid bedömningen av konsekvenserna ska projektets betydande konsekvenser för naturen beaktas även för andra områden än Natura. Resultaten av Naturabedömningen är en del av de naturkonsekvenser som presenteras i MKB-bedömningsförfarandet.

Naturabedömning

I samband med MKB-förfarandet bör man som en del av MKB-beskrivningen bedöma den planerade verksamhetens konsekvenser för de naturvärden i Natura-områdena som lett till att områdena i fråga har införlivats i nätverket Natura 2000. Behovet av bedömning kommer från 65 § i naturvårdslagen. Utlåtanden av NTM-centralen och innehavaren av naturskyddsområdets om Naturabedömningen ska inkluderas i kontaktmyndighetens motiverade slutsats.

Det är viktigt att bedömningen av Natura -konsekvenserna från första början görs omsorgsfullt, och att man i slutsatserna även beaktar försiktighetsprincipen enligt miljöskyddslagen.

Bedömningen av Natura-konsekvenser ska kunna läsas i MKB-beskrivningen som en egen helhet och bedömningen ska innehålla alla genomförandealternativ som behandlats i MKB-förfarandet. Som grund för bedömningen ska de senaste uppgifterna gällande nätverket Natura 2000 användas, vilkas granskning godkänts av statsrådet (statsrådets beslut 5.12.2018) samt Europeiska kommissionens senaste anvisning om tolkning av habitatdirektivet. (https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/methodological-guidance_2021-10/FI.pdf).

Den befintliga uppföljningsinformationen från miljöförvaltningen och undersökningarna av vattenkvaliteten, även i fråga om andra projekt, kan utnyttjas i bedömningen. Konsekvenserna för arter och naturtyper ska presenteras art- och naturtypsspecifikt och det är skäl att även beakta projektets eventuella indirekta konsekvenser för de naturvärden som ligger till grund för skyddet.

Inventeringsprogrammet för marin undervattensmiljö VELMU erbjuder inte tillräcklig information om projektets influensområde i fråga om naturtyper och arter under vattnet inklusive bottendjur. Därför är det nödvändigt att skräddarsy utredningar som fokuserar på arter och naturtyper inom projektets influensområde.

Andra observationer i anslutning till naturskyddet

Sälskyddsområdet Södra Sandbäck (FI1400030) ligger endast 5,8 km från det planerade odlingsområdet. Detta kan förutse problem för anläggningens verksamhet och sälar, eftersom anläggningen sannolikt lockar sälarna till sig.

I Bottenhavets yttre skärgård finns för närvarande de största och mest artrika revområdena vid Finlands kust, som också fungerar som centrala lekområden för kommersiella fiskarter (t.ex. strömming). Det största hotet mot alla revnaturtyper är eutrofieringen av vattnen. Med undantag samhällen av trådalger har man bedömt att riktningen för hotet mot naturtyperna försämras på grund av långvarig och kontinuerlig belastning. Enligt djupet är blåstångsbottnar och rödalgsbottnar starkt hotade bland de varierande organismsamhällena.

I bedömningens slutsatser är det skäl att utöver ovan nämnda försiktighetsprincip beakta bedömningens felkällor och sammantagna konsekvenser i vid bemärkelse.

Konsekvenser för fiskbestånden och fiskerieringen

På basis av de synpunkter som framförts om bedömningsprogrammet bedrivs yrkesmässigt fiske i projektområdet. I beskrivningen av nuläget ska man i MKB-beskrivningen ge noggrannare information än i bedömningsprogrammet om nuläget för fisket i området gällande; kommersiellt fiske och fritidsfiske samt använda fångstmetoder och huvudsakliga fångstarter. Informationen behövs för att bedöma konsekvenserna för fiskbeståndet. Det är också på sin plats att man i samband med MKB-förfarandet intervjuar fiskare i fiskeriområdet eller representanter för fiskerigrupperna i Bottenhavet och Skärgårdshavet.

Konsekvenser för luften och klimatet

Finland har ett nationellt mål att vara koldioxidneutralt år 2035. För att uppnå detta mål krävs insatser av alla. I bedömningsförfarandet för miljökonsekvenser ska varje nytt projekt reda ut projektets klimatkonsekvenser. Målet är att varje aktör känner till och identifierar klimatkonsekvenserna av sin egen verksamhet och att man i projektets verksamhet på alla sätt strävar efter att stävja utsläpp som orsakar skadliga klimatkonsekvenser.

I konsekvensbeskrivningen ska man beskriva de använda kalkylerna och förklara kalkylernas utgångsantaganden och vad de grundar sig på.

Projektets klimatkonsekvenser ska jämföras med de riksomfattande och regionala målen. I MKB-beskrivningen ska åtminstone målen och strategierna för stävjandet av klimatförändringen på statsrådsnivå och landskapsnivå beaktas.

Avfallshantering

I bedömningsprogrammet framförs inte hur man ämnar sköta avfallshanteringen vid fiskodlingsanläggningen. Det är särskilt viktigt att årligen göra en uppskattning av antalet döda fiskar, hur de döda fiskarna samlas upp och var de ska behandlas.

Störningar och andra exceptionella situationer

All verksamhet även i fiskodlingsanläggningar är förknippad med störningar och exceptionella situationer och de kan medföra särskilda miljökonsekvenser som avviker från de normala konsekvenserna. I bedömningsprogrammet har frågan begrundats i mycket liten utsträckning. För beredskapen är det nödvändigt att vara medveten om störnings- och undantagssituationer redan i projektets planeringsskede.

Försvarsmaktens områden

Försvarsmakten har i sitt utlåtande föreslagit att termen "Försvarsmaktens verksamhet och områden" ska användas i konsekvensbeskrivningen i stället för termen "Militära områden". Försvarsmaktens skjutområde ligger i närheten av projektområdet. Försvarsmakten har dessutom framfört att skjutningarna på Enskärs skjutområde orsakar buller i närmiljön och tryckeffekter under vatten. Dessutom är sjömätning och undersökning av havsbottens sammansättning tillståndspliktiga i enlighet med 12 § i territorialövervakningslagen. Huvudstaben agerar som tillståndsmyndighet.

Kontaktmyndigheten anser att man i bedömningsbeskrivningen ska presentera hur eventuella tryck-konsekvenser påverkar projektet.

Sammantagna och indirekta konsekvenser

I konsekvensbedömningsförfarandet enligt MKB-lagen ska förutom det planerade projektets konsekvenser även konsekvenserna av andra projekt och funktioner som orsakar liknande konsekvenser beaktas. Syftet med att beakta de sammantagna konsekvenserna av olika funktioner är att inget område utsätts för sådan oskälig belastning som kan äventyra uppnåendet av målen för vatten- och havsvården. I praktiken har de sammantagna konsekvenserna betydelse också vid bedömningen av projektets miljömässiga genomförbarhet.

Således ska man vid bedömningen av konsekvenserna av den planerade fiskodlingsanläggningen väster om Enskär i Gustavs beakta alla belastande faktorer som påverkar vattenförekomsten i Nystad.

I bedömningsprogrammet framgår det inte att man på västra sidan av Enskär i Gustavs, just på projektområdet för detta projekt för fiskodlingsanläggningar i Gustavs, har inlett fiskodlingsverksamheten Utskärs Fisk Ab med ett beslut om försöksverksamhet av Regionförvaltningsverket i Södra Finland 19.5.2022. Tillståndet för försöksverksamhet möjliggör en fisktillväxt på 180 t/a. På basis av tillståndet för försöksverksamhet ska de konstruktioner som hänför sig till fiskodlingen avlägsnas senast 1.9.2025. NTM-centralen har ingen information om planerna för projektet efter försöksverksamheten. På basis av tidigare erfarenheter kan dock försöksverksamheten fortsätta eller så kan man ansöka om miljötillstånd för motsvarande verksamhet. Således ska man i konsekvensbeskrivningen även beakta detta projekt för fiskodling som redan är verksamt i det planerade projektområdet.

Åtgärder för att lindra skadliga konsekvenser och organisering av uppföljningen

Projektets planeringsskede är den effektivaste tidpunkten för att försöka minska projektets eventuella skadliga konsekvenser. De viktigaste frågorna i förfarandet vid miljökonsekvensbedömning är förutom att bedöma projektets konsekvenser även att efter konsekvensbedömningen presentera hur sannolikt det är att de skadliga konsekvenserna kan undanröjas eller minskas.

I konsekvensbeskrivningen ska det framgå, per verkningsmekanism, hur projektets sannolikt skadliga konsekvenser kan undanröjas eller lindras. I bedömningen ska det framgå vilken effekt de lindrande åtgärderna har på den skadliga effekten.

Åtgärder som förebygger och lindrar projektets skadliga konsekvenser samt eventuella kompensationsåtgärder ska sammanställas, exempelvis i tabellformat. Detta underlättar tillgången till information för olika parter och gör det enklare att beakta åtgärderna framöver. Bedömningsbeskrivningen ska också innehålla ett förslag om uppföljningsarrangemang för eventuella betydande skadliga konsekvenser för miljön.

Ordnande av MKB-förfarande och deltagande i anslutning till det

Under bedömningsprogrammet har växelverkan genomförts i den omfattning som MKB-lagen förutsätter. Kontaktmyndigheten betonar dock att olika intervjuer med invånarna och sommarinvånarna i projektområdets närhet samt aktörer som idkar turism- eller fiskerinäring i närheten av projektområdet, samt även att inkludera dem i planeringen, kan öka förståelsen för bägge parter.

Kompetensen hos de som utarbetat bedömningsprogrammet

MKB-programmet har utarbetats för den projektansvariges räkning av Ramboll Finland Oy, som har lång erfarenhet av uppgifter inom miljökonsekvensbedömning av liknande projekt och sakkunnig personal. I MKB-programmet har de experter som deltagit i utarbetandet av MKB-programmet lyfts fram.

7. INLÄMNING OCH INFORMATION AV UTLÅTANDET OM BEDÖMNINGSPROGRAMMET

NTM-centralen lämnar in sitt utlåtande och kopior av de utlåtanden och synpunkter som kommit in om bedömningsprogrammet till den projektansvarige. Utlåtandet delges de behöriga myndigheterna och de som framfört synpunkter.

Utlåtandet om bedömningsprogrammet publiceras på miljöförvaltningens webbplats på adressen: www.ymparisto.fi/KalankasvatuslaitosKustaviYVA.

8. PRESTATIONSavgift, FASTSTÄLLANDE AV DEN OCH MÖJLIGHET ATT ÖVERKLAGA avgiften

Prestationsavgiften är 8 000 euro.

Avgiften för kontaktmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet har fastställts enligt det till arbetsmängden sedvanliga projektet (arbetstid 11-17 dagsverken). Avgiften fastställs enligt förordningen om NTM-centralernas avgifter (1259/2021).

En betalningsskyldig, som anser att ett fel har begåtts vid fastställande av avgiften kan yrka på rättelse hos NTM-centralen inom sex månader från dagen då detta utlåtande gavs.

Länk till anvisning om hur man begär omprövning i anslutning till Försäljningsfakturerering www.keha-keskus.fi/yhteystiedot/hae-oikaisua/myyntilaskutus/

9. BESTÄMMELSER SOM TILLÄMPATS

Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) 8, 16 och 18 §

Statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (277/2017) 3 §

Lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) 8 §

Statsrådets förordning (1259/2021) om närings-, trafik- och miljöcentralernas, arbets- och näringsbyråernas samt utvecklings- och förvaltningscentrets avgiftsbelagda prestationer år 2022 (1259/2021) 2 §.

10. GODKÄNNANDE AV DOKUMENTET

Detta dokument har godkänts elektroniskt i ämbetsverkets elektroniska ärendehanteringssystem och en anteckning om detta finns på sista sidan i dokumentet. Ärendet har föredragits av ledande sakkunnig Asta Asikainen och avgjorts av ledande sakkunnig Saila Porthen

Mer information om konsekvenserna för vattendragen och modelleringen ges av specialsakkunnig Harri Helminen.

DISTRIBUTION

Forststyrelsen som ansvarar för projektet, Jani Viisanen

FÖR KÄNNEDOM

De som gett utlåtanden
De som lämnat in synpunkter
MKB-konsult Sanna Sopanen